

Onderwerp   **Afvalbeleid**

Portefeuillehouder   Simon Fortuyn

Registratienummer   BR2100002

Datum Raad   25 maart 2021

Gevraagde beslissing:

1. Het nieuwe Afvalbeleid “Afvalbeleid Lansingerland 2021-2025 Van afval naar grondstof - op weg naar volledig circulair in 2050” (T21.01288) vast te stellen. Lansingerland kiest hiermee voor een beleid met als uitgangspunt een variabel tarief voor restafval (Diftar).
2. Akkoord te gaan met het dekkingsvoorstel voor de kosten van de implementatie van het nieuwe Afvalbeleid zoals omschreven in bijlage 2 van het Afvalbeleid.
3. Per 1 januari 2022 een Egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing in te stellen voor onbepaalde tijd met een plafond van € 250.000,-.

0. Samenvatting

De gemeente Lansingerland kiest in haar nieuwe afvalbeleid voor een verdeling van de kosten waarbij de inwoners zelf de regie krijgen over hun Afvalstoffenheffing. Hiermee willen wij de landelijke Van Afval Naar Grondstof (VANG) doelstellingen van minimaal 75% scheidingsresultaat en/of maximaal 100 kilogram restafval per inwoner behalen. De gemeente zet koers op weg naar de eigen doelstelling van 0 kilogram restafval in 2050, zoals vastgelegd in de Duurzaamheidsvisie.

Tussen 2018 en nu zijn er diverse stappen gezet op weg naar nieuw Afvalbeleid, in chronologische volgorde:

- 1) Rekenkamer-onderzoek naar Afvalbeleid en Afvalstoffenheffing. De Rekenkamer stelde in haar onderzoek in 2018 vast dat het ambitieniveau van gemeente Lansingerland voor een gemeente van haar omvang en stedelijkheidsklasse te laag is. Ook raadde zij aan om het beleid en daarmee het ambitieniveau te herzien. Deze conclusie is door de Raad onderschreven en de meeste aanbevelingen van de Rekenkamer zijn overgenomen.
- 2) Scenario-onderzoek naar een 5-tal scenario's als voorbereiding op het nieuwe Afvalbeleid.
- 3) Vaststelling Duurzaamheidsvisie (T18.08535) met als een van de doelstellingen het volledig circulair zijn en het behalen van 0 kilogram restafval in 2050.
- 4) Raadpleging Afvalbeleid onder alle inwoners van Lansingerland. De gemeenteraad stelde het plan van aanpak raadpleging vast en daarbij dat de uitkomsten van de raadpleging richtinggevend zullen zijn voor het nieuwe Afvalbeleid. Het advies naar aanleiding van de raadpleging is om het scenario variabel tarief op restafval in te voeren.

Op basis van de stappen die zijn gezet en alle adviezen die zijn ontvangen, kiest Lansingerland voor het invoeren van een variabel tarief op het restafval (Diftar). Wat bereiken wij met de invoering:

- 1) Lansingerland behaalt de landelijke doelstelling van minimaal 75% scheidingsresultaat en/of maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar.
- 2) De gemeente zet koers op weg naar de eigen doelstelling van 0 kilogram restafval in 2050, zoals vastgelegd in de Duurzaamheidsvisie.
- 3) De gemeente kiest voor een Afvalbeleid waarbij de raadpleging onder de inwoners richtinggevend is geweest, wij luisteren naar de mening van onze inwoners.
- 4) Inwoners krijgen zelf regie over de hoogte van de Afvalstoffenheffing.
- 5) Inwoners ervaren hetzelfde serviceniveau als voorheen. In de raadpleging en het belevingsonderzoek hebben de inwoners uitgesproken over het algemeen tevreden te zijn.

Planning op hoofdlijnen:

2021 → start implementatie

2022 → start met registratie

2023 → invoering variabel tarief restafval (Diftar)

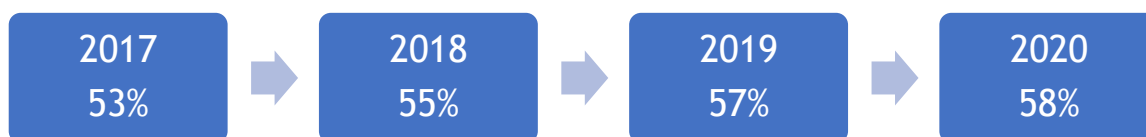
2024 → voortgang monitoren

2025 → evaluatie twee jaar na invoerikng + start besluitvorming nieuw Afvalbeleid per 2026

1. Aanleiding/ context met tijdlijn

Het huidige Afvalbeleid is verouderd en liep officieel eind 2018 af. Lansingerland is met een resultaat van boven de 200 kilogram restafval per inwoner en een scheidingsresultaat van 58% een van de minst presterende gemeenten in haar stedelijkheidsklasse. De landelijke doelstelling is maximaal 100 kilogram en/of 75% scheidingsresultaat. Het is tijd om in actie te komen.

Scheidingspercentage tot heden:

Tijdlijn tussenstappen nieuwe Afvalbeleid tot heden:

2. Maatschappelijk effect

Met dit nieuwe Afvalbeleid kiest de gemeente voor een hoge ambitie. We behalen de doelstelling van minimaal 75% scheidingspercentage en/of maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar. Daarmee sluiten wij aan op de landelijke doelstelling zoals geformuleerd door het Rijk in de VANG-doelstelling.

Het afval dat niet meer naar de verbranding gaat, is aan de bron gescheiden in verschillende afvalstromen. Deze zet de industrie weer in voor (hoogwaardige) recycling. We zetten hiermee koers naar onze doelstelling uit de Duurzaamheidsvisie om in 2050 100% circulair te zijn.

3. Argumenten

1.1 Lansingerland behaalt door invoering van dit Afvalbeleid de landelijke doelstelling en zet koers naar de doelstelling uit de Duurzaamheidsvisie

De doorrekening van het scenario-onderzoek en ervaringen van andere gemeenten die eerder een variabel tarief op restafval invoerde laat zien dat wij de doelstelling van minimaal 75% scheidingspercentage en/of maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar halen. Dit blijkt ook uit het recent gepubliceerde landelijke “diftaronderzoek” van IPR Normag van 21 januari 2021. Dit onderzoek met de titel “Diftar als beleidsinstrument bij huishoudelijk afvalbeheer” voerde IPR Normag uit in opdracht van Rijkswaterstaat. In dit onderzoek komt naar voren dat gemeenten met een variabel tarief op restafval gemiddeld rond de 94 kilogram restafval per inwoner per jaar uit komen.

1.2 Het nieuwe Afvalbeleid respecteert de uitkomsten van de raadpleging, het bijbehorende advies én het advies van de Rekenkamer

Bij het vaststellen van het plan van aanpak voor de raadpleging stelde de Raad ook vast dat de uitkomsten van de raadpleging richtinggevend zijn voor het nieuwe Afvalbeleid. Op basis van de uitkomsten van de raadpleging adviseert De AfvalSpiegel de gemeente om een variabel tarief voor restafval in te voeren.

1.3 Met het nieuwe Afvalbeleid kiest de gemeente voor een realistisch tijdpad

Door de tijd te nemen voor een gedegen communicatiecampagne is er voldoende ruimte om het gesprek aan te gaan met de inwoners. We overtuigen de inwoners van het nut en de noodzaak van het nieuwe Afvalbeleid.

Omdat we de tijd hebben voordat we daadwerkelijk het variabel tarief invoeren, is het mogelijk een half jaar tot een jaar voor die tijd de administratie volledig in te richten. Met die administratie maken we inwoners alvast bewust van hun aanbodgedrag. Zo zijn zij in staat om hun ‘afvalgedrag’ te veranderen, voordat er daadwerkelijk iets in de berekening van de Afvalstoffenheffing verandert.

Door de keuze voor deze planning is er voldoende tijd om specifieke doelgroepen te benaderen en hier maatwerk te verzorgen. Denk hierbij aan mensen met veel medisch afval (incontinentiemateriaal).

1.4 Het serviceniveau blijft gehandhaafd

Voor de invoering van het nieuwe Afvalbeleid passen wij niets aan het serviceniveau aan. Inwoners houden dezelfde inzamelmiddelen en we gaan uit van dezelfde inzamelfrequenties. Door deze werkwijze is de overgang met name een administratieve opgave. We hebben niet te maken met extra kosten voor grote aanpassingen aan de inzamelmiddelen en onze inwoners behouden de inzameling die zij gewend zijn. Resultaten van de raadpleging en het recent uitgevoerde belevingsonderzoek laten zien dat mensen tevreden zijn over de huidige service.

1.5 Inwoners krijgen zelf grip en regie op hun Afvalstoffenheffing. Ze betalen samen voor de vaste kosten van het afval en krijgen door hun scheidingsgedrag zelf grip op hoeveel zij in totaal betalen

Het vaste deel van de Afvalstoffenheffing is voor alle inwoners gelijk. Daarmee dekt de gemeente het grootste deel van de vaste kosten voor inzameling en verwerking van het afval. Inwoners zijn gewend om voor diverse voorzieningen/diensten een variabel te betalen voor datgeen dat zij daadwerkelijk gebruiken/verbruiken. Denk aan gas, water en licht. Het is een systeem waarbij mensen die het afval goed scheiden en hun best doen niet meer meebetalen voor de inwoners die het afval niet willen scheiden.

2.1 Voor de implementatie is de komende jaren extra geld nodig

Voor zaken zoals controle van het containerbestand, communicatie en handhaving specifiek gericht op de implementatie is extra geld nodig.

2.2 De Afvalstoffenheffing is een doelbelasting

Bij een doelbelasting is het de bedoeling alle kosten toe te rekenen via de heffing.

2.3 In het dekkingsvoorstel spreiden we de kosten over de jaren 2021, 2022 en 2023

Door de kosten te spreiden komt de verrekening niet ten laste van de Afvalstoffenheffing in één jaar. We boeken de kosten in het jaar dat de kosten gemaakt worden.

3.1 Het hebben van een Egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing is een verplichting

Deze verplichting komt voort uit het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

3.2 Een Egalisatievoorziening zorgt ervoor dat overschotten beschikbaar blijven voor het doel waarvoor het geld geïnd is

De eventuele overschotten aan het einde van een jaar komen in de Egalisatievoorziening terecht en mogen alleen ingezet worden voor het bedoelde product, in dit geval Afval.

3.3 Het plafondbedrag zorgt ervoor dat de voorziening niet te groot wordt

Door het instellen van een plafondbedrag waarborgt de gemeente dat de voorziening niet te groot wordt en het geïnde geld zo snel mogelijk weer ingezet wordt voor het product Afval of het in balans houden van de Afvalstoffenheffing.

4. Kanttekeningen

1.1 Het nieuwe Afvalbeleid heeft impact op alle inwoners van Lansingerland

Het invoeren van een variabel tarief voor restafval is een verandering waar inwoners tegen op kunnen zien. Inwoners zien verandering mogelijk als spannend of vervelend. We benadrukken in de communicatie dat er aan het serviceniveau niets veranderd.

Inwoners krijgen door de invoering van dit nieuwe beleid zelf meer grip en invloed op de hoogte van hun Afvalstoffenheffing. Door dit goed uit te leggen in de uitgebreide communicatiecampagne, nemen we angst en wantrouwen voor de invoering weg bij de inwoners.

1.2 De invoering van het Afvalbeleid kan leiden tot ongewenst aanbiedgedrag

De invoering van een variabel tarief voor restafval kan leiden tot het dumpen van afval (bijplaatsingen) door mensen die hun afval niet willen scheiden en niet bereid zijn voor het restafval te betalen. Door de tijdelijke extra inzet van handhaving treden we hier vanaf de start tegen op. Om eventuele bijplaatsingen snel weg te halen, zetten we de servicewagen van de inzamelaar en de Buitendienst extra in. Het Afvalbeleid voorziet in de financiële dekking van de extra inzet door handhaving, de inzet van Afvalcoaches en het tijdelijk ruimen van bijgeplaatst afval.

1.3 Inwoners met een medische indicatie vrezen dat zij meer moeten betalen, terwijl zij geen invloed hebben over de extra hoeveelheid (medisch) afval die zij produceren

Inwoners met een medische indicatie kunnen op dit moment bij de gemeente al aangeven dat zij door medische problemen meer afval produceren. Als zij dit aantonen met een medische verklaring is het aanvragen van een extra restafvalcontainer gratis. Ook in het nieuwe Afvalbeleid is er een regeling voor inwoners met een medische indicatie.

2.1 Het dekken van het merendeel van de kosten uit de Afvalstoffenheffing heeft als resultaat dat de heffing omhoog gaat

De Afvalstoffenheffing is een doelbelasting. Dit houdt in dat alle kosten daadwerkelijk ten laste komen van de bijbehorende heffing. Het uitgevoerde scenario-onderzoek laat zien dat de heffing ondanks de extra kosten voor inwoners gemiddeld omlaag gaat vanwege de afname van de hoeveelheid restafval.

5. Financiële consequenties met dekkingsvoorstel

Het dalen van de hoeveelheid restafval heeft een positieve financiële uitwerking. De tarieven voor het verbranden van huishoudelijk afval stijgen en de Rijksoverheid heeft de intentie de verbrandingsbelasting verder te verhogen als prikkel om de hoeveelheid restafval te verlagen. Door de hoeveelheid restafval te beperken, beperken we de stijging van de verbrandingsbelasting en houden we de tarieven beheersbaar.

Bij de invoering van het nieuwe Afvalbeleid zijn twee kostensoorten te onderscheiden. De eenmalige invoeringskosten en de structurele jaarlijkse kosten. De eenmalige invoeringskosten

komen neer op een bedrag van € 450.000,-. Zie voor het dekkingsvoorstel bijlage 2 van het Afvalbeleid.

De jaarlijkse kosten zijn afhankelijk van het scheidingsgedrag van de inwoners. De gemeente gaat uit van een 100% kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing en houdt hiermee rekening bij het jaarlijks vaststellen van de tarieven voor de inwoners.

De tarieven voor het jaar van invoering stelt de gemeenteraad in een later stadium vast bij het vaststellen van de Verordening Afvalstoffenheffing in kwartaal 4 van 2022.

Onderdeel van het nieuwe Afvalbeleid is Egalisatievoorziening. Dit is vanuit de BBV een verplichting voor de gemeente. Deze voorziening krijgt een plafondbedrag van € 250.000,-. De voorziening gebruikt de gemeente om schommelingen in de kosten en opbrengsten van de afvalinzameling en -verwerking op te vangen.

6. Juridische aspecten

Gemeenten hebben de wettelijke zorgplicht (vastgelegd in de Wet milieubeheer) voor de (gescheiden) inzameling van huishoudelijk afval en zijn daarmee verantwoordelijk voor het gemeentelijk afvalbeheer.

Bij de invoering van het nieuwe Afvalbeleid is het van belang dat we het registreren en het gebruik van gegevens over de inzameling per huishouden secuur en correct doen. In aanloop naar het nieuwe Afvalbeleid stelt de Raad vast welke gegevens de gemeente verzamelt, op welke wijze gegevens worden verwerkt en gebruikt en door welke partijen. Wij houden ons hierbij aan de wetgeving zoals vastgelegd in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

7. Duurzaamheid

Het nieuwe beleid sluit aan op de doelen van de gemeente op het gebied van de circulaire economie. Na invoering van het nieuwe Afvalbeleid daalt de hoeveelheid restafval en stijgt de hoeveelheid grondstoffen die beschikbaar zijn voor recycling.

De uitgangspunten sluiten aan bij de door de gemeenteraad vastgestelde visie “Duurzaam Lansingerland” (T18.08535).

Het nieuwe Afvalbeleid gaat uit van het behoud van de huidige inzamelmiddelen. We gaan duurzaam om met onze bestaande inzamelmiddelen, er is geen sprake van onnodige kapitaalvernietiging.

8. Extern draagvlak / burgerparticipatie

In september 2020 vond de raadpleging inwoners nieuw Afvalbeleid plaats. Alle inwoners van de gemeente kregen de mogelijkheid hun mening te geven over de afvalinzameling. Gelet op de respons spreken we van een representatieve raadpleging. De uitkomsten van deze raadpleging zijn, in lijn met het Raadsbesluit hierover, richtinggevend voor de keuzes over het nieuwe Afvalbeleid.

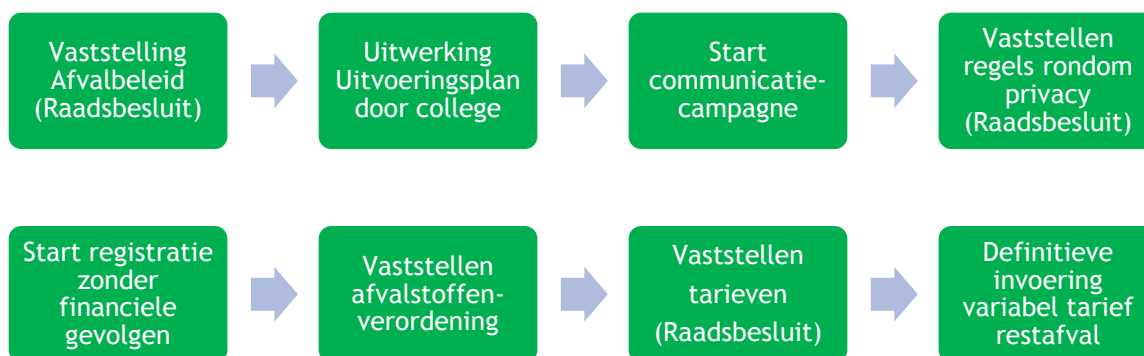
Na vaststelling van het nieuwe Afvalbeleid gaan we een nieuw traject van participatie en communicatie in. Om draagvlak te creëren voor het nieuwe Afvalbeleid zijn juist communicatie en participatie van belang.

Bijgaand een greep uit de te nemen stappen:

- 1) Uitgebreide communicatiecampagne
  - a. Uitingen in kranten, social media
- 2) Participatietraject
  - a. Benaderen van de inwoners inclusief specifieke doelgroepen (inwoners met medisch afval, gezinnen met luiers, inwoners met lage inkomens). Denk hierbij aan het herhaaldelijk versturen van gerichte nieuwsbrieven.
  - b. Organiseren inloopavonden
  - c. Opleiden en inzetten Afvalcoaches
  - d. Openstellen specifiek mailadres voor vragen/opmerkingen

9. Verdere procedure

Na vaststelling van het nieuwe Afvalbeleid gaat het stappenplan van start. Onderstaand zijn de belangrijkste stappen schematisch weergegeven. Zie voor een meer uitgebreide uitwerking hoofdstuk 5.4. van het Afvalbeleid.

Bijlagen

Bijlage 1. Afvalbeleid Lansingerland 2021-2025 “Van afval naar grondstof - op weg naar volledig circulair in 2050” (T21.01288)

Datum Raad 25 maart 2021

Registratienummer BR2100002

Onderwerp **Afvalbeleid**

De raad van de gemeente Lansingerland;
Na het voorstel gelezen te hebben

Op basis van de argumenten

- Lansingerland behaalt door invoering van dit Afvalbeleid de landelijke VANG-doelstelling en zet koers naar de doelstelling uit de visie “Duurzaam Lansingerland”;
- het nieuwe Afvalbeleid respecteert de uitkomsten van de raadpleging, het bijbehorende advies én het advies van de Rekenkamer;
- met het nieuwe Afvalbeleid kiest de gemeente voor een realistisch tijdpad;
- het serviceniveau blijft gehandhaafd;
- inwoners betalen samen voor de vaste kosten van het afval maar krijgen zelf grip op hoeveel zij betalen door het scheidingsgedrag dat zij vertonen.

Rekening te houden met

- Wet milieubeheer;
- AVG.

Besluit(en)

1. Het nieuwe Afvalbeleid “Afvalbeleid Lansingerland 2021-2025 Van afval naar grondstof - op weg naar volledig circulair in 2050” (T21.01288) vast te stellen. Lansingerland kiest hiermee voor een beleid met als uitgangspunt een variabel tarief voor restafval (Diftar).
2. Akkoord te gaan met het dekkingsvoorstel voor de kosten van de implementatie van het nieuwe Afvalbeleid zoals omschreven in bijlage 2 van het Afvalbeleid.
3. Per 1 januari 2022 een Egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing in te stellen voor onbepaalde tijd met een plafond van € 250.000,-.

Dit Raadsbesluit is vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering van 25 maart 2021,

de griffier,

drs. Marijke Walhout